



CAZUL ROBERT ROSU, DOAR UN VARF AL ICEBERGULUI – Avocatul Cosmin Vasile, managing partner ZRVP: “In ceea ce priveste judecatorul, cu cat trece mai mult timp intre pronuntare si redactare, cu atat va fi mai mare efortul de a se refamiliariza si reciti actele de procedura... E de neimaginat ca o persoana sa execute pedeapsa in baza unei minute... De ce in materie civila nu exista scandaluri cu modalitatea de repartizare aleatorie a pricinilor, iar aceste probleme exista doar in materie penala?”



Tot mai multi avocati impartasesc ideea modificarilor Codurilor de procedura penala si civila, astfel incat hotararile judecatoresti sa fie pronuntate doar odata cu redactarea lor. Un demers a fost deja declansat de Consiliul Baroului Bucuresti, care a mandatat avocatii parlamentari sa sustina modificarea Codurilor in acest sens. Iar o modificare referitoare la pronuntarea hotararilor judecatoresti odata cu redactarea lor aduce beneficii inclusiv judecatorilor. O explica **avocatul Cosmin Vasile (foto), managing partner al casei de avocatura Zamfirescu Racoti Vasile & Partners (ZRVP)**, intr-un interviu acordat Lumea Justitiei.

Unul dintre cei mai titrati si apreciati avocati specializati in arbitraj international din Romania, Cosmin Vasile arata ca in procedura de la Curtea de Arbitraj Comercial International de pe langa CCIR s-a introdus deja obligativitatea pronuntarii solutiei numai impreuna cu redactarea hotararii, ba chiar impreuna cu comunicarea ei, fara sa mai existe practic minuta. Cosmin Vasile precizeaza ca, dupa trei ani de aplicare a acestor reguli, s-a observat ca noua procedura nu a ridicat niciun fel de probleme in legatura cu legalitatea hotararilor arbitrale pronuntate. *"Dimpotriva, avocatii, partile implicate, arbitrii sunt multumiti si satisfacuti de predictibilitatea decurgand din faptul ca, la finalul procedurii arbitrale, li se comunica o data la care se va pronunta si le va fi comunicata hotararea in acea cauza"*, subliniaza Cosmin Vasile.

Avocatul Cosmin Vasile atrage atentia ca intarzierea motivarii deciziei de condamnare din cazul avocatului Robert Rosu a reprezentat doar un varf al icebergului. Fiind un dosar extrem de mediatizat si care a starnit reactii in randul opiniei publice, anomalia care da posibilitatea ca o persoana sa execute pedeapsa pe baza unei minute fata sa cunoasca motivele condamnarii a fost mult mai vizibila, insa ea exista de foarte multa vreme. In acest context, avocatul Cosmin Vasile mentioneaza ca este total de acord cu propunerea Consiliului Baroului Bucuresti, considerand ca o prevedere ca pronuntarea sa fie data doar impreuna cu hotararea redactata este mai mult decat binevenita.

O asemenea masura ar fi benefica inclusiv pentru judecatori, afirma Cosmin Vasile, intrucat momentul de varf al implicarii si cunoasterii in dosar de catre judecator este deliberarea. Or, cu cat trece mai mult timp intre pronuntare si redactare, cu atat ii va fi mai greu judecatorului sa se refamiliarizeze si sa reciteasca actele de procedura astfel incat sa redacteze corespunzator hotararea. Nu in ultimul rand, Cosmin Vasile aminteste si de legendele din lumea juridica potrivit carora in momentul redactarii hotararii judecatorul ajunge sa aiba o cu totul alta opinie decat cea de la momentul pronuntarii solutiei.

Pe de alta parte, in acelasi interviu acordat Lumea Justitiei, avocatul Cosmin Vasile abordeaza si alt un subiect extrem de discutat in aceste zile. Este vorba despre situatia Sectiei pentru investigarea infractiunilor din justitie (SIJ).

Redam interviul realizat de Lumea Justitiei cu avocatul Cosmin Vasile, managing partner al casei de avocatura Zamfirescu Racoti Vasile & Partners (ZRVP):

Consiliul Baroului Bucuresti a adresat zilele trecute o solicitare publica colegilor avocati din Parlament pentru initierea demersurilor de modificare a Codului de procedura penala si a Codului de procedura civila, in sensul ca pronuntarea sa fie data in acelasi timp cu hotararea redactata. La baza acestei decizii a stat tocmai cazul avocatului Robert Rosu care, astfel cum este cunoscut, a ajuns printr-o imprejurare nefericita sa fie bagat in inchisoare pentru ca si-a exercitat profesia. Spuneti-ne, va rugam, cum vedeti demersul Baroului Bucuresti si cat de realizabil este acesta intr-un interval relativ scurt de timp pentru a se evita ca alti avocati sa ajunga in situatii precum cea a lui Robert Rosu?

Sunt total de acord cu propunerea Consiliului Baroului Bucuresti si ma numar printre cei care cred ca ar fi o schimbare mai mult decat binevenita, in principal in materie civila, cea in care practic si sunt specializat, dar si in materie penala.

In primul rand, cazul Robert Rosu este doar un varf al icebergului, in sensul ca, fiind un dosar care a starnit atatea reactii in randul opiniei publice, a facut mult mai vizibila aceasta anomalie care exista de foarte multa vreme, anume posibilitatea ca o persoana sa fie incarcerata si sa execute pedeapsa cu inchisoare pe baza unei minute, fara sa se cunoasca motivele care stau la baza acelei condamnari. Problema este mult mai ampla, se intalneste deopotriva in materie civila si in materie penala si se manifesta in multiple feluri. Doar ca sa ilustrez varietatea, poate fi vorba despre pronuntarea unei hotarari favorabile reclamantului si executorie in materie civila, dar care nu poate fi pusa in executare pana nu este redactata, despre intarzierile mai mult decat substantiale care exista atunci cand nu poate fi promovata si solutionata calea de atac impotriva unei hotarari neredactate tot in materie civila, sau de situatiile in care, de multe ori, un dosar ramane "suspendat" in sensul ca sta in nelucrare atunci cand se dispune o casare cu trimitere spre rejudecare, dar rejudecarea efectiva nu poate incepe decat ulterior redactarii deciziei de casare.

Aspectele care trebuie avute in vedere atunci cand vrem sa analizam daca o asemenea modificare este benefica sau necesara sunt cel putin urmatoarele:

1. duce la o crestere a calitatii actului de justitie si a hotararii judecatoresti aceasta modificare?

2. duce la o imbunatatire a duratei de solutionare, si respectiv a modului in care sunt respectate principiile fundamentale ale procesului?

3. este ea realista prin raportare la gradul de incarcare si modul concret in care instantele functioneaza?

In mod intentionat nu am enumerat printre elementele care trebuie avute in vedere cateva care pot parea importante: mentalitatea, obisnuita sau traditia, fiecare dintre ele sau toate impreuna reprezinta o realitate care, din experienta diverselor momente in care procedura civila sau procedura penala au suferit modificari substantiale, au sprijinit sau au condus la o vizibila si semnificativa opozitie la schimbare. Tocmai din acest motiv nu cred ca astfel de elemente subiective trebuie luate in considerare, nefiind necesar a justifica prea mult de ce simplul fapt ca suntem obisnuiti in a aplica o anumita dispozitie legala nu inseamna ca aceea este cea mai buna formula pentru problema in discutie.

Revenind, adevarul abrupt asupra necesitatii acestei modificari este urmatorul: Unificarea momentului pronuntarii hotararii cu redactarea nu numai ca nu complica eforturile (timp si munca propriu-zisa) completului de judecata, ci le simplifica. In mod obisnuit, momentul de varf al implicarii si cunoasterii in dosar de catre judecator este deliberarea. In acest context, avand dupa ultimul termen de judecata dosarul in fata, recitind actele de procedura in discutie si revazand probele relevante, completul de judecata cunoaste cel mai bine, intelege si simte cauza pe cale sa o solutioneze. Fara niciun dubiu, discutiile si dezbaterile care conduc la solutie au loc doar in acest context al deliberarii, acest aspect fiind important indeobste in cazul completurilor colegiale. In momentul in care intre pronuntare si redactarea hotararii exista un interval de timp, apare inevitabil o ruptura a implicarii judecatorilor in cunoasterea aceluia dosar. Mai mult, nu este niciun secret ca pentru membrii completului care nu redacteaza, pronuntarea hotararii coincide in mare masura cu finalizarea misiunii lor.

In ceea ce il priveste pe judecatorul care redacteaza hotararea, cu cat trece mai mult timp intre pronuntare si redactare, cu atat va fi mai mare (si inutil, in sensul ca poate fi evitata dublarea) efortul de a se refamiliariza si de a reciti actele de procedura ca sa ii permita redactarea corespunzatoare a hotararii. Totodata, sunt cunoscute in lumea juridica glumele/legendele conform carora, in anumite cazuri, intre momentul pronuntarii si momentul redactarii, tocmai din pricina filtrului indus de aceasta perioada de timp scursa pana la motivare, judecatorul/arbitru ajunge sa aiba o alta parere decat cea pe care o avea la momentul pronuntarii solutiei.

Ele nu sunt doar glume, este perfect normal si posibil ca modul in care aceeaasi persoana vede la doua momente diferite de timp aceleasi situatii interpretabile sa conduca la doua concluzii diferite sau cel putin la decelarea fina a anumitor nuante interpretabile prin natura lor. In fine, in momentul in care deliberarea se suprapune cu redactarea, acest lucru permite in mod natural participarea in timp real si in mod activ a celorlalti membri ai completului la procesul de redactare.

Nu este iarasi niciun secret ca, in prezent, cutuma instantelor este aceea ca misiunea redactarii sa revina exclusiv judecatorului desemnat, misiunea celorlalti membri ai completului fiind una redusa. Daca deliberarea si redactarea ar fi concomitente, inputul si implicarea celorlalti membri ai completului pot surveni natural, in paralel cu discutiile care se poarta pe marginea draftului „in facere“ al hotararii – aceasta abordare inseamna un plus de calitate a hotararii si este o manifestare plenara si palpabila a caracterului colegial al completului colegial.

Fiind unul dintre cei mai titrati si apreciati avocati specializati in arbitraj international din Romania care, prin procesele castigate, a reusit sa aduca Statului roman sute de milioane de euro va intreb: de ce nu s-ar putea inspira legiuitorul din procedura din instantele arbitrale atunci cand este vorba despre modul de organizare si functionare a instantelor? Cu siguranta, expertii Curtii de Arbitraj ar colabora cu parlamentarii... Este numarul ridicat de dosare din instantele de drept comun o piedica pentru a putea simplifica si transparentiza modalitatea de functionare a justitiei civile si penale?

In primul rand, vreau sa subliniez ca, incepand cu 1 ianuarie 2018, Curtea de Arbitraj Comercial International de pe langa CCIR a introdus in Regulile sale arbitrale regula conform careia pronuntarea hotararii si redactarea acesteia

(ba chiar si comunicarea ei) sunt concomitente, nemaexistand necesitatea actului de procedura specific in procedura judiciara – minuta. La baza acestei decizii, ca si a celorlalte modificari aduse Regulilor, a stat dorinta de modernizare si de aliniere a procedurii arbitrale cu tendintele din arbitrajul international (unde dintotdeauna deliberarea si pronuntarea hotararii s-au facut in acest mod), iar nu cu realitatea din Codul de procedura civila. Dupa trei ani de aplicare a acestor reguli putem afirma, fara niciun fel de dubiu, ca aceasta schimbare este una care nu a ridicat niciun fel de probleme in legatura cu legalitatea hotararilor arbitrale pronuntate astfel. Dimpotriva, avocatii, partile implicate, arbitrii sunt multumiti si satisfacuti de predictibilitatea decurgand din faptul ca, la finalul procedurii arbitrale, li se comunica o data la care se va pronunta si le va fi comunicata hotararea in acea cauza.

Problema care nu poate fi ignorata este gradul de incarcare si modul in care functioneaza in concret instantele deopotriwa civile si penale in februarie 2021. In primul rand, o modificare nu ar trebui sa se produca brusc, pe de o parte, si pe de alta, nu ar trebui sa creeze un soc in sensul de a genera un volum de munca suplimentar asupra instantelor deja supraincarcate. In conditiile in care orice modificare a CPC se aplica oricum litigiilor incepute dupa intrarea sa in vigoare, impactul ei nu ar fi unul imediat, in ziua intrarii in vigoare, ci pe masura ce incep sa se solutioneze noile cereri. Ca atare, ceea ce ar trebui avut in vedere este intervalul de timp necesar pentru a pregati intrarea in vigoare a unei astfel de modificari, astfel incat volumul de munca actual si in special hotararile pronuntate care trebuie redactate sa nu vina in conflict cu modul de functionare a instantei in legatura cu acele noi cereri cu privire la care ar fi incidenta noua regula, pronuntare si redactare concomitenta.

Esenta acestei modificari este una singura din perspectiva modului in care lucreaza sau functioneaza completul de judecata, si o spun din experienta arbitrului care a trait aceasta tranzitie: sa ai pe rol dosare in care te pronunti si abia in pasul doi redactezi hotararea si respectiv dosare in care pronuntarea si redactarea trebuie sa fie concomitente. Diferenta esentiala este una singura: la termenul final in care se dezbate pricina, judecatorul/arbitrul nu mai acorda un termen de pronuntare, de 7, 10, 12 zile, adica cat ii era necesar si suficient sa ajunga la o concluzie si sa pronunte hotararea, ci un termen mai lung, acoperitor sa finalizeze deliberarea precum si sa redacteze hotararea. Desigur, este obligatoriu ca CPC sa prevada care ar fi acest termen standard pentru pronuntarea si redactarea hotararii, precum si situatiile si conditiile in care el poate fi prelungit.

Este totusi suficienta modificarea CPP (art. 406 Redactarea si semnarea hotararii (1) Hotararea se redacteaza in cel mult 30 de zile de la pronuntare) si a CPC (art. 426 alin. (5) Hotararea se va redacta si se va semna in cel mult 30 de zile de la pronuntare)? Va intreb aceasta pentru ca, astfel cum este prevazut in noua Lege 304/2004, se retine posibilitatea prelungirii termenului de publicare a motivarii hotararii cu inca 60 de zile peste termenul de 30 de zile (art. 16 alin. (3) Hotararile judecatoresti trebuie redactate in termen de cel mult 30 de zile de la data pronuntarii. In cazuri temeinic motivate, termenul poate fi prelungit cu cate 30 de zile, de cel mult doua ori.) Or, in acest caz vorbim despre o serie de modificari legislative care ar putea dura.

O spun clar, eu sunt un civilist, nu cunosc si nu ma erijez in specialist in drept penal si procesual penal. In aceasta lumina, raspunsurile mele vor fi preponderent orientate spre procedura civila, cu trimiteri limitate spre procedura penala, acolo unde socotesc ca totusi pot emite o parere.

Fara nicio discutie, nu poate fi vorba despre o modificare punctuala si simplista de tipul “pronuntarea si redactarea hotararii se fac la acelasi moment, nu mai exista minuta”, ci trebuie modificate toate dispozitiile corelative care reglementeaza cand si cum se poate dispune amanarea pronuntarii, daca exista termene de recomandare sau imperative, cine si in ce conditii poate dispune prelungirea termenului standard stabilit de legiuitor. Ceea ce face mai dificila ecuatiwa este realitatea pe care o confirma orice judecator si orice avocat, anume ca exista dosare simple in care prefigurarea solutiei si redactarea nu presupun un volum de munca substantial, dar exista si dosare civile in care se administreaza 4-5 expertize de specialitate, cu zeci sau sute de volume si in care doar redactarea poate sa necesite o munca laborioasa de sute de ore pentru redactorul hotararii. Asadar, o solutie rigida si inflexibila de tipul patul lui Procust, care in mod universal valabil sa fie aplicabila tuturor pricinilor, nu poate sa existe. Apropo de intrebarile la care trebuie gasit un raspuns, dar asta este rolul dezbaterii publice, pe tema unui asemenea subiect va mai ofer o mostra de intelepciune din partea arbitrajului:

In cazul ICC Paris, decizia de a prelungi termenul pentru redactarea hotararii arbitrale apartine Curtii insasi si nu arbitrilor, in spatele explicatiei fiind dorinta ca un tert obiectiv, si nu arbitrul insusi, sa fie cel care stabileste cat este timpul justificat, iar eventuala intarziere nejustificata din partea arbitrilor se poate si se sanctioneaza in practica cu reducerea onorariilor acestora. Nu stiu care ar fi solutia ideala pentru instantele judecatoresti, dar este bine sa avem in vedere toate potentialele surse de inspiratie.

Ce se intelege din punctul dvs de vedere prin “caz temeinic motivat”? Denumirea este destul de ambigua si lasa loc interpretarilor. In acest caz amintim ca ICCJ a constatat ca prematura contestatia in anulare formulata de condamnatii din dosarul Baneasa, invocand principiul prematuritatii, principiu care nu are corespondent in nicio dispozitie legala, fapt care a condus la prelungirea sederii lui Robert Rosu in inchisoare.

Caz temeinic motivat inseamna acea notiune generica utilizata in mai multe reglementari din procedura civila de catre legiuitor ori de cate ori a vrut sa desemneze, principial si generic, sfera tuturilor acelor situatii care nu pot fi indicate individual si care impun luarea unei anume masuri. Volumul dosarului, dificultatea problemelor de drept in discutie, imprejurarea ca un judecator are o problema medicala sau este implicat in alte activitati profesionale reprezinta toate cazuri temeinic motivate. Problema in legatura cu aceasta sintagma nu este caracterul generic si aparenta ei larghete, ci faptul ca prelungirea termenului este lasata la latitudinea completului de judecata, ceea ce inseamna in realitate lipsa oricarei forme de control asupra momentului la care hotararea ajunge sa fie redactata.

Inca o data, reiterez, nu sunt penalist si cele ce urmeaza sunt justificate de bunul simt juridic si de experienta mea de litigator civil. Nu cunosc motivele sau imprejurarile pentru care decizia de condamnare a lui Robert Rosu nu a fost redactata in 30 de zile, prin urmare este greu de tras o concluzie cu privire la caracterul intemeiat sau nu al acestei intarzieri. In schimb, este de neimaginat ca o persoana sa execute pedeapsa cu inchisoarea in baza unei minute, fara sa cunoasca sau macar sa banuiasca care sunt motivele si argumentele care au condus la rasturnarea solutiei de achitare pronuntate de prima instanta. Totodata, paralizarea factica a cailor extraordinare de atac tocmai pentru ca decizia de condamnare nu este redactata in cadrul termenului prevazut de lege pentru redactarea sa nu numai ca nu este imaginabila, dar reprezinta cu siguranta o incalcare a dreptului la un proces echitabil. Sunt convins ca nu va mai trece mult timp pana cand Romania va suferi o condamnare la CEDO, exact pentru aceste premise, hotarare de condamnare neredactata, dublata de imposibilitatea exercitarii cailor de atac tocmai pentru motivul neredactarii hotararii.

Iarasi, uitandu-ne la practica instantelor arbitrale, unde componenta completului se decide in mod transparent si de comun acord – modalitatea desemnarii completului de judecata fiind expusa in partea *introductiva a incheierii* – credeti ca este necesara o modificare legislativa in sensul obligativitatii precizarii modalitatii de desemnare a completului de judecata in incheiere? Va intreb aceasta pentru ca atat in cazul avocatului Robert Rosu, cat si in alte spete care au ajuns in atentia publica s-a pus sub semnul intrebării modul in care s-a efectuat repartizarea aleatorie a unui dosar.

In primul rand, intre arbitraj si instanta de judecata exista o mare diferenta in aceasta privinta. Regula de aur in materie de arbitraj este ca partea isi numeste arbitrul pe care il doreste si in care are incredere, iar cei doi arbitri desemnati de parti numesc suprarbitrul. Asadar partea are un cuvânt de spus in legatura cu propriul arbitru, aceasta trasatura fiind de esenta arbitrajului. In schimb, la instantele de judecata regula de aur de ceva vreme este repartizarea aleatorie. Raspunzandu-va la intrebare intr-o maniera atipica, ma intreb urmatorul lucru: de ce in materie civila, pornind de la ce judecatorie doriti si terminand cu ICCJ, nu exista nici scandaluri si nici macar suspiciuni in legatura cu modalitatea de repartizare aleatorie a pricinilor, indiferent de miza si importanta acestora, iar aceste probleme exista doar in materie penala?

Ca civilist, coordonator al unei echipe de litigii de 44 avocati, implicata in fiecare an in circa 3000-5000 de litigii civile, in pofida acestui volum nu imi amintesc vreun caz in care sa ne fi confruntat cu vreo suspiciune de incalcare a regulilor repartizării aleatorii a cauzelor civile in ultimii ani. Va marturisesc ca nu inteleg de ce aceeasi lege, acelasi principiu si acelasi soft de repartizare creeaza probleme doar in materie penala.

Schimband registrul, ca un fin cunoscator al sistemului judiciar, ce parere aveti despre Sectia pentru investigarea infractiunilor din justitiei? CSM a avizat negativ in 11 februarie 2021 proiectul ministrului Justitiei de desfiintare a acestei sectii si de revenire practic la situatia anterioara in care in cadrul DNA functiona un serviciu specializat pe cercetarea infractiunilor savarsite de judecatori si procurori. Este necesara aceasta sectie din punctul dvs de vedere? De ce credeti ca se doreste a fi desfiintata, in conditiile in care aceasta este practic singura institutie din sistem in care nu intervine factorul politic? Guvernul si Parlamentul trebuie sa tina cont de avizul CSM, chiar si consultativ fiind?

Subiectul Sectiei speciale este unul si intens politizat si, pe de alta parte, care tine de dreptul penal. Iata doua motive pentru care sa nu vreau sa intru in profunzimea acestei chestiuni. Totusi, ca avocat, ca persoana care are interesul si nevoia legitima ca judecatorii sa aiba un statut care sa le ofere toate garantiile, dar si linistea necesara pentru a-si derula in cele mai bune conditii misiunea, ma rezum sa evoc o singura imprejurare care in opinia mea este foarte importanta pentru a decide solutia optima in legatura cu aceasta problema: punctul de vedere a numerosi magistrati, afirmat in spatiul public, opinie imbratisata de sute sau mii de alti magistrati care nu se exprima public, in sensul ca este esential pentru ei ca parchetul care are competenta sa investigheze penal un magistrat sa fie condus de un procuror care nu este numit politic. Nu este nimic anormal in aceasta cerinta, dimpotriva. Astfel, sunt de parere ca solutia care va fi implementata de Statul roman este una care trebuie sa tina seama de vocile si opinia magistratilor. In aceasta lumina, ca este sectia asta sau alta, cum se numeste si cum arata organigrama ei, nu acestea sunt problemele esentiale, ci altele, printre care un loc de frunte o ocupa cea evocata mai sus.